

WISH YOU WERE HERE

Iris Boter

Wish you were here

Uitgeverij Mozaïek – Zoetermeer

Voor mijn ouders

De laatste dag dat alles nog gewoon was, was de eerste dag van het nieuwe schooljaar.

Om tien over elf die ochtend stapte ik in Zwolle uit de trein. Op het stationsplein scheen de zon volop, maar de bomen waren donkerder groen dan toen ik hier de laatste keer was.

Tegenover de keukenwinkel stak ik het zebrapad over en ondanks de zware sporttas over mijn rechterschouder en de roze geblomde laptotas aan m'n linkerarm voelde ik me licht.

Ik hield van deze wandeling. In het eerste stuk waren de huizen nog groot en statig. Het waren accountantskantoren en makelaars en er lag grind voor de gevels. Verderop, voorbij de Zuiderkerkstraat, begon de wijk waar de stoepen smal waren en de huizen klein. In mijn straat raakten de schaduwen van de huizen de stoep en ik wist zeker dat dat voor de vakantie niet zo was.

Ik stak de sleutel in de deur van mijn voordeur. Alleen dat geluid al. Achter de deur lag een stapel post die raspand over de deurmat schoof. Ik raapte de enveloppen op. Drie voor mij. Een van de studiefinanciering, een van school en een rekening van Amnesty.

Op de deur van mijn kamer, op de begane grond aan de achterkant, hingen een paar briefjes: *Mag ik vrijdag je fiets lenen?* en daaronder: *Ik heb je fiets geleend, je krijgt een zak heksendrop van me. Je moet 12,26 euro bijbetalen voor het gas, met het rekeningnummer van Henri erbij.*

Ik trok ze eraf en stapte zes weken onbewogen lucht binnen. De oranje gestreepte spreij op mijn bed, een vergeten kopje op het bureau, de cd-speler in de kast, een shirt over

de stoel, de radiowekker die 11:28 uur aangaf en het A4'tje aan de muur met roosterwijzigingen van vorig jaar, een leeg colablikje op de witgeverfde houten vloer en de vetplant op de hoek van mijn bureau. Het leek wel of al die spullen op mij hadden gewacht. Ik zette de cd-speler aan en die begon Adèle te spelen halverwege het vierde nummer, precies daar waar ik 'm weken geleden had stopgezet. Toen ik me op m'n bed liet vallen steeg er een wolk stof op in de streep zonlicht die naar binnen viel.

Ik was er weer.

Het duurde altijd even voor ik weer aan mijn kamer gewend was. Of liever gezegd, de kamer aan mij, misschien was dat nog wel meer waar. Ik was gewoon de zoveelste bewoner van dit huis, deze kamer, die al eeuwen studenten en aanverwanten herbergde.

Ik was expres een paar uur te vroeg naar Zwolle gekomen, zodat ik hier even alleen kon zijn. Een kop koffie drinken in mijn eigen kamer, wat rondhangen en de geur opsnuiven van de enige plek ter wereld die helemaal van mij was.

Hoewel mijn kamer de kleinste van het huis was, was ik er toch erg blij mee, vooral vanwege de twee openslaande tuindeuren naar het plaatsje achter het huis en het zonlicht dat erdoor naar binnen viel. Vorig jaar had ik een paar potten met chrysanten op het plaatsje gezet, die nu totaal uitgedroogd waren. De klimop kroop voor de bovenramen langs waardoor het leek of ik in een serre woonde.

Op de vloer lag het donkeroranje kleed van mijn oma, waar ik als kind mijn auto's en poppetjes over de patronen liet rijden. Tegenover de deur stond een ouderwetse gaskachel, links mijn bed en aan het voeteneinde een ingebouwde kast, gevuld met boeken en kleding. Voor de rechtertuindeur, die ik toch nooit gebruikte, stond mijn bureau en daarmee was mijn hok zo goed als vol.

Ik snakte naar een kop koffie, maar had geen zin om op te staan.

Ergens van boven klonken opeens vage bastonen, Henri was dus thuis. Hij bewoonde de zolder en daarmee de grootste kamer. Waarschijnlijk was hij de hele zomer hier geweest, in zijn eentje. Mijn andere huisgenoten, Wendy en Bastiaan, waren altijd alle vakanties weg. Waarom was ik al die tijd hier niet geweest? Ik wist het opeens niet meer. Zes weken in de pauzestand was meer dan genoeg.

Met een ruk sprong ik overeind en schoof de laptop uit de tas. Het was een cadeau van mijn vader. Hij was niet zo goed in cadeaus geven. De laatste dag voor z'n vakantie was hij uit zijn werk gekomen en riep me toen ik languit op de bank een vage film aan het kijken was.

'Er staat iets voor je in de gang,' zei hij. Ik keek. Er stond een plastic tas van de bouwmarkt. 'Is deze voor mij?' vroeg ik toen ik met een best wel goeie laptop de kamer in kwam.

'Dat ouwe ding van je, dat gaat echt niet meer,' zei hij terwijl hij de krant opensloeg. 'Voor je studie moet je gewoon een goede hebben.'

Ik was er blij mee, maar nu twijfelde ik of ik dat wel genoeg had laten merken. Ik had vast dankjewel gezegd en een kus op zijn grijze baardige wang gedrukt, maar het was vaak moeilijk om iets te doen waar mijn gevoel precies in paste. Soms was dat iets te groot, soms te klein. Hij zou het wel begrijpen, toch? Hoewel, mijn pa was ook niet zo goed in krijgen. Hij bromde wat toen ik hem kuste, en zo bleef het van ons allebei een beetje in het midden hangen.

Ik besloot hem een mail te sturen. *Lieve pap, ik ben heel aangekomen in de Assendorperstraat, nogmaals dank voor de laptop, ik ben er heel blij mee, liefs Tamar.*

Toen ik 'm wilde versturen zag ik dat de draadloze verbinding niet werd gevonden. Het ontbrak me aan puf om meteen uit te zoeken waaraan dat lag, dat kon ik vanavond wel doen. Ik kon trouwens beter een echte kaart sturen, dat waardeerde hij waarschijnlijk meer. Niet vergeten.

Ik sloot de laptop weer en borg het pak koffie op, de doos

appels uit eigen tuin en de bakjes overgebleven macaroni en tomatensoep die mijn moeder voor me had ingepakt. Zorgzaam en tamelijk overdreven. De koelkast in de keuken was overvol, ik gooide een pak melk dat over datum was weg, net als een uitgedroogde halve bak lasagne zonder naam. Daarna smeerde ik twee boterhammen met pinda-kaas en daarbovenop smeerde ik een lepeltje marmite. Met een kop oploskoffie ging ik op mijn bed zitten. Er waaierde een zomerse lucht door de openstaande tuindeur naar binnen.

Wish you were here, tingelde vanuit mijn mobiel. Syl.

‘Tamar. Hé! Ja, prima. Om één uur moeten we op school zijn toch? Wat, half een? Ik kom er nu aan.’

Enkele seconden later had ik een flesje water en een paar boterhammen in mijn rugzak gegooid. Op mijn oude fiets, die de hele zomer achter het huis had gestaan, reed ik naar school.

Die middag, toen nog steeds alles gewoon was en niets erop wees dat het ooit anders zou worden, fietste ik met Syl naar de Wythmenerplas.

Er waren er meer op het idee gekomen. We zagen Jesse en Niels en nog wat mensen, die ik niet allemaal kende. Meteen vormden we een groep, alsof we magnetisch waren.

Het was warm, maar niet heet en niet druk. Iemand had een radio meegenomen. We drapeerden onze handdoeken in een grote kring en dumpten onze tassen in het midden.

‘Duurde de vakantie nog maar een paar weken,’ zei Syl. Ze was in de vakantie dunner geworden en haar blonde haar was een stuk korter. Ze leek opeens ouder. Haar teennagels waren feloranje gelakt.

Het water was aan het eind van de zomer al behoorlijk opgewarmd en we zwommen tot zo ongeveer halverwege de plas en weer terug. Er kwam een stokbrood tevoorschijn dat we deelden en er gingen een fles cola rond en een pak tucjes.

De jongens konden niet stilzitten en renden over het zand en door het water.

‘Wat een leven.’ Syl nam een grote slok cola. ‘Zie Niels dan. Als die geen halters onder z’n bed heeft liggen!’

De jongens volleybalden over een denkbeeldig net. Het meppen tegen de bal klonk helder en de jongenslijven glommen in de zon. Wij keken en zij keken. Zij sloofden zich uit en wij lagen rustig te praten.

Ik weet niet of ik het nu fijn vond dat ik hier zo in mijn rood-paars gestreepte bikini lag te liggen. Het plan was om alleen met Syl hier te zijn, maar nu waren we opeens een bezienswaardig gebeuren. Gelukkig had ik een zonnebril en een dik boek waarachter ik mij kon verschuilen. Traag zakte de zon naar de horizon. Af en toe doken we in het groengrijze en onverwacht heldere water van de plas, om af te koelen.

Syl en ik hoefden haast niet bij te praten. Bijna alles was al gezegd via msn en de ellenlange mails die we hadden gestuurd en in de uren die we hadden gebeld. En toch viel er van alles te zeggen, zoals over het feest van Jesse waar Syl niet voor uitgenodigd was en ik wel. Ik moest alles vertellen tot en met de volgorde van wie er kwamen en wanneer ze weer gingen, en waar het over gegaan was en wie naar wie had zitten kijken. En hoe Jesse zijn verjaardagskussen in ontvangst had genomen en hoe hij daarbij had gekeken. En van Syl wilde ik weten of ze nog iets had gehoord van Sandor, de jongen uit Spanje, hoe het was geweest op LowLands, hoe moe ze was na afloop en welke cd’s ik van haar moest kopiëren. Ze liet me naar de muziek luisteren die op haar iPhone stond en ik was overtuigd.

Naadloos sloot ons echte leven weer op elkaar aan.

Toen de ijscokar vertrok en de paar gezinnen met bakfietsen het strand verlieten, ploften de jongens naast ons neer. Uitgespeeld. Jesse met zijn blauwe ogen had magnums voor ons gekocht. Toen die op waren werd Syl door Jesse en Niels

in het water gegooid en toen ik haar probeerde te redden verdween Niels z'n zwemshort in het water. Die werd pas na een paar keer duiken weer gevonden terwijl Niels aanstellerig paniekerig tot zijn schouders onder water bleef.

We leken wel een stel kinderen.

12 | De zon, de bomen en onze voetstappen in het zand, deze eerste dag, met de vakantie achter de rug en een leeg schooljaar voor ons, alles bij elkaar gaf het ons het gevoel dat we helemaal aan het begin stonden van iets. Een nieuw schrift zonder fouten, vlekken en doorhalingen. We waren vastbesloten dat zo te houden.

Een dag die een film zou moeten zijn, zodat we 'm later nog honderden keren konden terugkijken, om te zien dat alles was zoals het was. Alles was nog heel, er was nog niets onherstelbaar kapot, we waren geladen met het allesoverheersende gevoel dat alles mogelijk was en dat we tijd genoeg hadden.

Toen we haast flauwvielen van de trek en de zak heksendrop die ik in mijn fietstas had gevonden op was, rolden Syl en ik onze handdoek op en fietsten we terug naar de stad. Bij de supermarkt kochten we een grote verse pizza met 35% korting en een pond trostomaten.

In de keuken in Syls huis in de Van Karnebeekstraat sneden we een komkommer in kleine stukjes en we sprenkelden er een scheut olie en limoensap over. Ik legde de gehalveerde tomaten op de pizza in de oven met een beetje tijm erover en wat geraspte kaas.

'Doe eens twee glazen.' Ze haalde een fles rosé tevoorschijn. 'Tadam! Om de laatste vrije dag te vieren.' Ze vulde de glazen en toen de kikkerkookwekker afging, sleepten we al het eten mee naar buiten, naar het krakkemikkige, houten bankje dat voor haar huis op de stoep stond en we gingen in de avondzon zitten.

Alles was zo op.

‘Dag dames.’ Jesse was eraan komen lopen, met zijn bruine blote bast en een handdoek om zijn nek. Zijn woest gekrulde haar was door de zon bijna wit geworden. Hij woonde in dezelfde straat als Syl, een paar huizen verder.

‘Hadden jullie niet iets voor mij kunnen bewaren? Nou moet ik weer droog brood eten.’

‘Dat kun jij best hebben,’ zei Syl sloom.

‘Er is nog stokbrood.’ Ik hield de mand omhoog.

Jesse sprong naast me en kwam op de bank zitten. Met een stuk brood schraapte hij het laatste restje olie uit de slakom. ‘Mm, heerlijk zeg. Hier red ik het wel mee.’ Hij likte zijn vingers af en keek me grappig aan. ‘Tot aan Sjors’ SnackShop.’

‘Ga je nog weg of blijf je ons zitten vervelen?’ vroeg Syl. ‘O wacht, deze moet ik even nemen.’ Ze keek me verontschuldigend aan terwijl ze haar mobiel aan haar oor zette. *Niels*, mimeerde ze. Ze stond op en liep een stukje de straat in. Tot mijn lichte ergernis bleef Jesse naast me zitten en keek naar me. Ik nam een slok rosé en wachtte heel lang met doorslikken. Door zijn bruine huid leken zijn ogen nog helderder dan anders.

Syl had weleens verteld dat hij op een middag midden in de Hema gitaar had gespeeld voor het goeie doel en dat hij te pas en te onpas filosofische verhandelingen kon houden over diepe dingen. Een biologische boer wilde hij worden, en schrijver. Daar heeft hij in elk geval het haar voor, dacht ik.

‘Je ziet er anders uit,’ zei hij na een tijdje.

Ik slikte de wijn door. ‘Anders?’

‘Ja gewoon. Anders.’ Hij keek me lang aan en net toen ik dacht dat er echt wat anders aan me was wat ik zelf nog niet wist, lachte hij weer. ‘Hoe is ie? Je bent toch naar Texel geweest?’

‘Hoe weet jij dat nou weer?’

‘Dat heb je zelf verteld. Texel, daar ben ik ook weleens geweest. Toen ik een kleuter was, volgens mij. Eindeloos

strand en veel wind.' Hij nam een slok uit een blik cola. Het leek alsof hij magerder was geworden. Op zijn kin glinsterden een paar blonde stoppels.

'En jij?'

14 | 'Frankrijk. Ben wezen duiken. Heb zulke mooie onderwaterfoto's gemaakt. Kijk maar eens.'

Hij liet er een paar zien op zijn telefoon. Foto's die overwegend kopergroen en lichtblauw waren van kleur. Ik zat zo dicht bij hem dat ik hem kon ruiken. Zonnebrandolie en gras. Hij liet een filmpje zien van een school vissen. 'Wow,' zei ik.

'Het is gewoon een andere wereld, daar onder water. Zelf ben je ook anders. Je weegt veel minder. En die rust. Kijk, hier hebben we twee congeralen gezien in een rotsspleet.'

'Oh?' Ik probeerde de naam te onthouden om 'm thuis te googelen.

'En we zagen naast hele scholen steenbolken ook harders, en een paar lipvissen.'

'Lipvissen?'

Jesse tuitte zijn lippen en kwam smakkend met zijn gezicht op me af. Ik hield een stokbroodje beschermend voor mijn gezicht. Grommend beet hij er een stuk af.

'Levensgevaarlijk, die beesten.' Hij klikte weer een nieuwe foto aan.

'Het is zo'n andere wereld. Als je hier zwemt, is het net of je de eerste bent die het ontdekt. En de enige. Het is er zo stil, geen enkel geluid van buiten. Echt geweldig. Jij zou het ook eens moeten doen.'

Ik keek naar de foto's en voelde me tamelijk suf. Dat ik nog met mijn ouders meeging op vakantie en dan ook nog naar zo'n weinig verheffend oord. Vorig jaar was ik in mijn een-tje een week naar Londen geweest, maar dit jaar had ik geen geld en ik zag er geen kwaad in met mijn ouders mee te gaan. Zo erg was het nou ook weer niet. We hadden het best gezellig gehad, met z'n drieën op de camping, mijn ouders in

de caravan en ik in mijn eigen tent. Ik wist dat ze het erg fijn vonden dat ik nog met ze meeinging.

Zonder mij waren ze geen gezin. Zonder mij waren ze twee oudere mensen die soms uren of middagen konden zwijgen. Zij probeerde steeds om het hem rustiger aan te laten doen en hij trok zich daar niets van aan.

‘Heb je daar een zeilboot gehuurd of zo?’ vroeg ik toen hij zijn mobiel in zijn zak stopte.

‘Nee, we waren met de boot van mijn vader, mijn broer Olivier en ik. Hé, zal ik het adres van mijn weblog sturen? Kun je nog meer foto’s zien.’

‘Ben benieuwd.’ Ik schreef mijn mailadres op een afgescheurd stukje papier van een Blokkerfolder die in de gang lag.

Jesse stond op en stak de snipper in zijn zak. ‘Zin om mee te gaan naar de *Irish Pub*? Er speelt een bigband, een hele goeie, heb ik gehoord.’ Hij haalde zijn hand door zijn krullen.

Ik keek naar Syl, die een eind verder nog altijd aan het bel-len was. Haar wangen waren inmiddels dieproze gekleurd, maar het was onmogelijk te zeggen of dat van de rosé, de zon of van het gesprek kwam. Ik had wel zin om met Jesse mee te gaan, maar niet vanavond. Het leek of ik aan de bank vastgeplakt zat.

‘Andere keer, oké?’

‘Prima. Zie ik je wel weer.’

Toen hij wegliep schoot me opeens te binnen: ‘O wacht, je kunt me helemaal niet mailen, de verbinding werkt niet. Ik heb net een nieuwe laptop, ik moet het nog even uitzoeken.’

‘Zal ik er eens naar kijken?’ Hij draaide zich weer om en veegde met zijn voet een peuk in de put. Op zijn been zat nog een veeg zand.

‘Dat hoeft niet hoor, dat lukt me zelf wel.’

‘Echt?’

‘Ja hallo, wat denk jij!’

‘Wat voor een heb je dan?’ Zijn gezicht in de nadenkstand.
‘Een grijze, nou goed.’

‘O, gaan we zo beginnen? Nou, stuur me maar een mail als het gelukt is dan,’ grijnsde hij. Op een ander stukje Blokkerfolder schreef hij zijn adres. Hij stak zijn hand op en liep de straat uit. Zijn slippers waren nogal stom, maar omdat hij ze droeg leken ze opeens best leuk.

16 |

‘Nou nou,’ zei Syl toen Jesse de hoek om was. ‘Hij heeft nu meer tegen jou gezegd dan tegen mij in al die maanden dat ik hier woon.’

‘Hij was wezen duiken. Vertelde hij.’

Syl plofte weer op de bank en schonk ons rosé bij.

‘Sorry, dit moest echt even.’ Ze hield haar mobiel omhoog. ‘Niels had een rotvakantie gehad. Gedoe met z’n ouders. Hij moet z’n studie helemaal zelf betalen, wist je dat?’

Ik wist het niet, maar Syl vertelde me er alles over.

Die avond zaten we voor haar huis tot het helemaal donker was. Vooral zaten we gewoon te zitten en voelden de warmte van de stoeptegels tegen onze blote voeten en de zachte nazomerwind tegen onze wangen.

Het was alsof deze dag zelf al wist dat het de laatste zou zijn van mijn gewone leven.

De rosé was zoet en warm en verwarmde mijn lijf, ik hield van de hele stad, van alle mensen die voorbijreden en die ik maar kon bedenken. Het leven was goed. We maakten alleen al door hier zo te zijn en te zitten deel uit van iets wat groter was dan wij alleen.

En zo was het ook.

Uit een zee van violet fluweel drong scherp *Wish you were here* door. Ik was meteen wakker en greep mijn mobiel. Er klopte iets niet. Het was te stil en het blauw buiten was te donker.

Meteen toen ik de naam in het schermpje zag, kwam er vanbinnen iets klem te zitten. Terwijl mijn moeder tegen me praatte, trok ik met één hand m'n broek aan en zocht ik mijn portemonnee, die ik terugvond tussen Pedagogiek deel 1 en 2. Ik stak mijn voeten in mijn sandalen, griste mijn rugzak van de stoel en dacht eraan om de voordeur niet hard dicht te gooien, omdat de hele straat nog wel zou slapen.

Terwijl de woorden van mijn moeder zich een voor een herhaalden in mijn hoofd, fietste ik door de zo goed als lege straten. Een man op een fiets stak een krant in een brievenbus. Ergens voor een raam stond een vrouw met een lichtblauwe kamerjas aan een kop thee te drinken. Ik zag een Donald Duck in glas in lood voor een raam, een felroze snoeppapiertje op het grijze asfalt, een buschauffeur die zijn hand naar me opstak. De fietsenstalling op het station was nog dicht, ik zette mijn fiets in het rek buiten, bond het voorwiel met een kettingslot aan het rek vast. Er stonden twee mensen bij de ingang, ze keken naar me en deden net of het normaal was dat ik daar stond. Op het perron hing de geur van koffie. Alles was zoals het altijd was en dat was het raarste.

De vroegste trein, die van 5:46 uur, stond al op me te wachten alsof het allemaal zo geregeld was. Ik ging bij het raam zitten en er was verder niemand in de coupé. De stad en de weilanden vlogen aan me voorbij en mijn hoofd was een soort van keihard betonblok, waar ik zelf niet in zat.

In Meppel was ik de enige die uitstapte. Mijn benen liepen sneller dan ik wilde, het was alsof ik erop geschroefd zat zonder eigen wil. Die benen gingen gewoon, liepen de weg van het station naar huis, zo ontelbaar vaak gelopen, zo bekend en zo vertrouwd dat ik die nog ondersteboven, geblinddoekt en kruipend zou kunnen vinden. Bijna overal waren de gordijnen nog dicht, alleen buurman Frederiks zette zijn fiets net buiten toen ik langsliep. Ik deed of ik hem niet zag, want ik wilde absoluut niet dat hij me zou vragen waarom ik hier zo vroeg liep.

Voor ons huis op nummer 10 stond ik stil. Het was of de afrikaantjes in de voortuin zacht naar me woven, net als de bruidssluier over de schutting. *Daar is ze, daar is ze*, fluisterden ze. Voor de deur bleef ik staan en keek naar de klompjes tegen de muur, die ik gedragen had toen ik vier of vijf was, en waarop mijn moeder met roze verf onze namen had geschilderd: Simon, Conny en Tamar. Op het andere klompje prijkte een sierlijke 10.

Er was niets bijzonders te zien. Alles zag eruit zoals het er altijd uitzag.

Ik viste de huissleutel uit mijn zak en opende de deur. Nog nooit had ik de gang zo scherp gezien, de geur van koffie zo scherp geroken en het ruwe behang zo goed gevoeld. Dichter bij de dingen kon ik niet komen. Ik zag alles alsof het de eerste keer was.

Opeens voelde ik me idioot. Wat deed ik hier? Ik had gewoon een rare, verwarde droom gehad en mijn ouders zouden mij hartelijk uitlachen als ik hier om half zeven 's ochtends ineens in de kamer stond.

Zo was het toch? Dit zou allemaal een grote, vreemde vergissing blijken te zijn waar we nog jaren om zouden gieren van het lachen.

Toen zag ik mijn moeder in de keuken staan met een glas water. Ze had mij nog niet opgemerkt, steunde met een hand op het aanrecht en nam een slok. Vanuit de kamer hoorde ik

een stem, een mannenstem. De opluchting duurde niet langer dan een halve seconde. Daarna vloog een paniekgevoel me aan toen ik besepte dat het *niet* mijn vader was. In de woonkamer stond een man met een streepjesoverhemd te bellen.

‘Ik kom nu weer naar de praktijk,’ zei hij en draaide zich om. Toen herkende ik hem als onze huisarts. Mijn moeder was naast me komen staan en ik voelde dat ze naar me keek, maar ik durfde niet terug te kijken. Gelukkig hoefde dat ook niet want ze omhelsde me en voor het eerst vond ik het gek dat ze net zo lang was als ik. Ik was immers haar kind, dan hoorde zij toch langer te zijn? Ze rook naar nacht en naar thee.

De huisarts trok zijn jas aan en de blik in zijn ogen werd zacht toen hij zijn hand uitstak, een gebaar dat ik automatisch beantwoordde. Zijn hand voelde schoon en fris en hij zei iets wat ik nogal ongepast vond. Daarna trok hij de voordeur achter zich dicht.

Met mijn arm om de schouders van mijn moeder stond ik in de gang van ons huis.

‘Kom,’ zei ze. Ik wilde niet mee. Maar ik deed het toch. We liepen de trap op. De deur van de slaapkamer was dicht en mijn moeder deed hem open.

Het raam stond op een kier. In de hoek in de kamer lag een laken opgepropt. De kleren die mijn moeder elke avond over haar stoel legde, lagen slordig op de grond. De wasbak was nat, er lag een latex handschoen in en een paar tissues en een leeg wit potje. Op het nachtkastje van mijn vader lag deel 2 van Stieg Larsson, met een stukje krantenpapier als bladwijzer.

En daar op het bed, aan zijn eigen kant, lag mijn vader. Het dekbed was opengeslagen, hij hoefde er niet meer onder. Alleen de onderste twee knoopjes van zijn pyjamajas zaten dicht en zijn armen lagen naast zijn lijf, zijn schouders vreemd opgetrokken.

Ik durfde niet in te ademen. De lucht in deze kamer mocht mijn lijf niet in. Dan zou ik werkelijk deelnemen aan wat hier gaande was.

20 | Mijn moeder stond naast me en kneep hard in mijn hand, wat ik prettig vond. Ik wilde dat ze nog veel harder kneep, tot het pijn deed, want verder voelde ik niets.

Toen keek ik naar het gezicht van mijn vader. Bleek was het, en stil. Het vertoonde geen spoor van strijd. Alsof hij er allang in had berust.

Ik weet niet hoelang we daar stonden. Na een tijd ging de voordeur bijna zonder geluid open, maar ik hoorde het toch. Mijn moeder liet mijn hand los en trok me aan mijn schouder naar zich toe. Haar zachte wang tegen de mijne. Ik kreeg onmogelijk mijn lijf in beweging, het lukte me niet om mijn armen om haar heen te slaan.

‘Kom.’ Mijn stem klonk schor. ‘We gaan naar beneden.’

In de keuken was buurvrouw Anja bezig koffie te zetten. Ze droeg een spijkerbroek met daaronder roze sloffen. Toen ze me zag kneep ze zacht in mijn wang. ‘Meisje, meisje.’ Ze vulde het reservoir maximaal met water. De klok in de keuken gaf kwart voor zeven aan. Mijn moeder ging aan de keukentafel zitten en daarom deed ik dat ook. In de opengeslagen krant stond de half ingevulde sudoku die mijn vader gisteravond moest hebben gemaakt, zoals elke avond. Mijn moeder keek naar iets wat ik niet kon zien en de klok tikte en de koffie liep door.

‘Moeten we niet mensen gaan bellen?’ vroeg ik en had meteen spijt, want dat ging ik dus echt niet doen.

‘Els komt zo,’ zei mijn moeder, alsof daarmee alles was gezegd. Buurvrouw Anja veegde voor de derde keer het aanrecht schoon.

De rest van de dag verliep in een wazige chaos. Tante Els kwam en barstte in de gang in tranen uit. Andere burens kwa-

men en snotterden onze keukenrollen vol. Er kwam een man met een grijs pak met een sigarettenwalm om zich heen en een multomap met allemaal foto's van kisten, waaruit we er eentje moesten kiezen. Het werd er een van beukenhout met houten knoppen.

En we kozen een dag voor de begrafenis, vrijdag, liever niet in de ochtend, want er moest veel familie van ver komen. Mijn vader zou worden opgebaard in de voorkamer. Nu kwamen de suitedeuren goed van pas. Mijn vader had die zelf gemaakt omdat dat zo mooi paste bij ons huis uit de jaren dertig.

Mijn moeder haalde de hele boekenkast overhoop omdat ze op zoek was naar een bepaald gedicht in een bepaald boek en vond het uiteindelijk op mijn kamer.

Anja bleef om koffie te zetten en was blij dat ze iets kon doen, zei ze. Ze was die ochtend wakker geworden van de ambulance voor het huis en had meteen in de gaten dat er iets helemaal niet goed was, vertelde ze.

Ik stuurde Syl een sms: *ik kom niet op school, er is iets gebeurd, ik bel je nog.*

Twintig seconden later ging mijn mobiel.

Ik nam op en mijn hart begon als een gek te bonken. Nu moest ik woorden geven aan wat er was gebeurd, maar dat wilde ik niet, want dan werd het werkelijkheid en ik wilde helemaal niet dat het werkelijkheid werd.

Ik hoorde haar hard 'nee' roepen.

Al die tijd zat ik aan de keukentafel en keek naar de boerham met kaas die voor me lag, die buurvrouw Anja voor me had gesmeerd en in acht stukjes had gesneden. Els had zich niet opgemaakt en dat deed ze nu staand voor de oranje spiegel aan de zijkant van de houten kast in de keuken.

't Is wat, meid,' zei ze, terwijl ze een streepje boven haar ogen trok en me via de spiegel aankeek.

Ik wist niets te zeggen.

De bel ging weer en bijna verveeld opende ik de deur om de zoveelste buur binnen te laten en te horen hoe vreselijk het was.

22 | In de deuropening stond Syl. Ze had een verschrikte blik in haar ogen. Ze sloeg haar armen stevig om me heen en ik voelde aan het schokken van haar lijf dat ze huilde. Het was of haar schrik op mij oversprong. Pas nu voelde ik voor het eerst vandaag iets, schrik om haar schrik.

Ze moest meteen naar me toe gekomen zijn.

‘Wat erg,’ fluisterde ze in mijn oor. Daarna legde ze haar armen om de schouders van mijn moeder die ook in de gang stond. Die zei niets en keek me alleen maar aan.

Ik trok Syl de keuken door, naar de achtertuin, ik wilde haar de volle kamer niet aandoen. Er waren nu zo veel mensen in huis, nog meer dan bij een willekeurige verjaardag. Om de een of andere reden kon ik het niet uitstaan dat er zo veel mensen waren. *Laat ze allemaal wegwezen met z’n allen.*

We gingen buiten op het bankje zitten, in de ochtendzon.

‘Wat is er gebeurd?’ Syl keek me aan. Ze droeg grote oorhangers die glommen in het licht.

Ik maakte een gebaar alsof ik het niet wist, maar ik wist het wel natuurlijk, ik zei: ‘Iets met zijn hart. Het was waar mijn moeder altijd bang voor is geweest.’

Syl veegde een traan van haar wang, eentje die eigenlijk van mij was. Maar ik voelde niets.

‘Kon je wel wegblijven op school?’ vroeg ik.

Syl sloeg met haar hand in de lucht. ‘Tuurlijk! Dit gaat wel even voor, dacht ik zo.’

‘Ik vind het zo geweldig dat je er bent.’ Ik wilde dat ze me nog eens omhelsde, nog steviger dan net, want ik wilde voelen wat zij voelde, maar ik durfde het niet te vragen.

We zwegen een tijd lang.

Oom Bram kwam naar buiten, mijn moeders broer. Toen hij me zag kreeg hij een verschrikkelijke hoestbui. Tante Frida omhelsde me, haar borsten tegen mijn bovenlijf, en

fluisterde in mijn oor: 'Je zult zien dat je hier sterker uitkomt lieverd, echt, je komt er sterker uit.' Ze rook vaag naar zweet. Volgens mij had ze mij nog nooit gezoend. Zij en oom Bram bleven maar kort, zei ze, want ze gingen nog naar de markt.

Syl en ik staarden voor ons uit. Ik vond het fijn dat Syl er was. En toch wilde ik ook dat ze weer ging.

'Mag ik je vader zien?' vroeg ze na een tijd. 'Of is dat een hele rare vraag?'

'Ik weet het niet. Ik geloof dat ik het wel lief vind.'

We liepen naar boven. Hij lag er nog precies zo bij als toen ik hem voor het eerst zag.

Syl legde haar arm om mijn schouder en haar wang tegen mijn wang. Ik beloofde het heelal plechtig dat Syl voor altijd mijn beste vriendin zou zijn.

We gingen weer buiten zitten, maar toen oom Eduard buiten kwamen staan om een sigaret te roken, siste ik tegen Syl: 'Ik heb er verschrikkelijk genoeg van. Ik moet weg. Nu.'

Syl dronk de laatste slok koffie en we liepen door de poort achter in de tuin de straat op. 'Ik moet even iets gewoons doen,' zei ik. 'Even een paar stomme boodschappen of zo. Anders ontploffen mijn hersens.'

Ik liep nogal snel, Syl hield me bijna niet bij. We liepen naar de supermarkt op het plein, een stuk verder dan de dichtstbijzijnde, maar ik wilde geen bekenden tegenkomen in de C1000 waar ik op zaterdag werkte. Ik vermeed de blikken van de mensen, terwijl ik normaal altijd iedereen hier in 't dorp groette. Dan maar asociaal. We kochten een voordeelverpakking koffie, cake, een bak kant-en-klare nasi.

'Doe er maar twee,' zei Syl praktisch. 'Er blijven vast mensen eten.'

Met twee puddingbroodjes en twee blikjes cola gingen we op een bankje in het Wilhelminapark zitten. Er kwam een streekbus langs en een sliert motorrijders met allemaal een feloranje hesje aan. Hoe kon iedereen gewoon doorgaan? Ik

zag een vrouw achter een kinderwagen, ik zag Jannes van der Laan, op wie ik vroeger verliefd was, met een meisje achterop langsfietsen, er kwam een schoolklasje langgelopen met gymtassen en ze zongen een liedje over een tante in Suriname.

24 | ‘Wat voel je nou?’ vroeg Syl zacht. Soms kon je wel merken dat ze iets maatschappelijks studeerde.

Ik haalde diep adem en liet de lucht langzaam weer weglopen.

‘Ik heb geen idee. Niks. Ik voel niks. ’t Is net alsof mijn hersens het weigeren te verwerken. Ik loop en drink en nies en plas, maar alles wat meer is dan dat, is te hoog gegrepen. Ik bedoel, ik weet wat er gebeurd is, ik heb mijn vader gezien, maar ik begrijp er totaal niks van.’

Een man liet een grote hond op een grasveldje kakken en keek zolang dat duurde de andere kant op.

‘Wil je me wat vertellen?’ vroeg ik Syl.

‘Hoe bedoel je?’

‘Gewoon. Maakt niet uit wat. Als het maar gewoon is. Als ik alleen maar blijf denken aan wat er thuis is gebeurd, word ik gek.’

Ze keek een beetje moeilijk. Normaal gesproken had ze nooit moeite met ellenlange verhalen, maar ik snapte wel dat ze het nu raar vond.

‘Vertel nog eens van toen je op vakantie verdwaald was.’

Ze deed het. En ook nog dat zij en haar ouders de verkeerde trein namen zodat ze ’s avonds laat nog een hotel moesten zoeken in een dorpje in Frankrijk. Ik vroeg waarom en wanneer en hoe dan, zodat ze nog meer zou vertellen. En dat deed ze. Ze bleef praten, tot we weer thuis waren.

De gordijnen van de voorkamer waren dicht. Dat was nooit zo. Er waren een stuk of wat mensen bezig. De suitedeuren stonden open en ik keek er niet naar. Toch zag ik in een flits een kist staan.

‘Heb je een verlengsnoer hier?’ vroeg de grijze man aan mij. Uit de kelderkast haalde ik er eentje en de man nam het snoer dankbaar in ontvangst. Hij begon iets te doen in de voorkamer en ik hoorde de vrouw zeggen: ‘Iets omhoog, ja, nu is ’ie recht.’ Ze fluisterden verder.

Ik was ontzettend blij dat ik dat gehannes om mijn vader van boven naar beneden te krijgen niet had hoeven zien. Met de deur dicht ging ik met Syl in de keuken zitten en we wachtten tot de mannen klaar waren. We keken elkaar aan en aten een pak bastognekoeken leeg. Mijn moeder en Els waren boven, ik denk om op te ruimen of zo, in de slaapkamer waar mijn vader nooit meer zou zijn.

‘Het is gebeurd hoor, mevrouw,’ zei de grijze man na twintig minuten. ‘Hij ligt er mooi bij, als ik het zo zeggen mag. Wilt u hem zien?’

Op de een of andere manier vond ik dat mijn moeder hem eerst moest zien. Hem. Mijn vader. Haar man. Ik liep naar boven om mijn moeder te halen. Ze zat op de rand van het bed aan mijn vaders kant. Els zat naast haar en had haar arm om m’n moeder heen geslagen.

‘Ze zijn klaar,’ zei ik. M’n moeder snoot haar neus en liep achter Els de trap af. Els schoof de suitedeuren open en samen liepen ze naar binnen.

Ik bleef bij Syl en wachtte tot ze weer in de achterkamer aan tafel gingen zitten. Daarna gingen wij de voorkamer in. De televisie was opzijgeschoven en oma’s stoel ook. Het puzzelwoordenboek dat altijd op de tafel naast de bank lag, lag nu in de vensterbank.

Rechts tegen de muur stond een kist. Een grote, beukenhouten kist met houten handgrepen. Over de onderste helft was een grijs kleed gedrapeerd. In de bovenste helft was mijn vader te zien. Hij droeg een donkergroene lamswollen trui en een overhemd met lichtgroene streepjes. Hij had het ook met kerst gedragen. Zijn baard was netjes getrimd, dat had hij waarschijnlijk gisteren zelf nog gedaan. Het vel van zijn

onderkin bobbelde een beetje over de boord van zijn hemd. Zijn haar was gekamd, je kon de kamsporen nog zien zitten. Zijn handen lagen over elkaar op zijn buik, ze zagen eruit alsof ze heel koud waren.

26 | In de achterkamer was mijn moeder zacht met iemand aan het bellen.

Ik fluisterde tegen Syl: 'Ik wil naar huis.'

Met een hoop gekraak sloot ik de deuren. Ze moesten gesmeerd worden.

'Je bent toch thuis?' fluisterde Syl terug.

'Zwolle, bedoel ik. Ik vind dat dit gedoe nu wel lang genoeg geduurd heeft.'

Syl glimlachte.

'Ik wil gewoon mijn boeken kaften, soep opwarmen, in de tuin dom praten over niks, misschien nog even wat drinken in de Irish Pub of even de stad in voor een ijsje bij Talami-ni.'

In plaats daarvan stuurde Els ons naar de drukkerij om alvast tweehonderd enveloppen op te halen, zodat we die avond konden beginnen met schrijven. De kaarten zouden de volgende morgen komen.

Syl bleef en bakte de nasi op, buurvrouw Anja stond erbij en sneed augurkjes in stukjes, die vervolgens niemand nam.

Mijn moeder at niets, ik at niets, Els at niets, alleen Syl nam een bord vol. En buurvrouw Anja kwam direct na het eten weer koffiezetten.

Ik zocht een pen. De enige pen die het deed zat in het puzzelboekje van mijn vader geklemd en dat lag in de voorkamer. Ik zocht het hele huis af en gelukkig vond ik er toch nog eentje in de badkamer.

Syl begon te schrijven en ik zei: 'Kunnen we die adressen niet printen? Pa heeft vast wel een adressenlijst op zijn computer staan.'

'Zal ik dat doen?' vroeg Syl. Mijn vaders computer stond op zijn werkkamer.

Ze liep naar boven en riep na een tijd: ‘Wat is het wachtwoord?’

‘Tamar1989,’ riep ik.

Er volgde een hoop gedoe met etiketten en printers die niet gevonden werden door de computer. En er waren etiketten te weinig. Uiteindelijk moesten we alsnog de helft schrijven. Tegen het eind van de avond waren alle enveloppen geschreven of geprint. Syl had de meeste gedaan.

Ze nam de laatste trein naar Zwolle. Ik liep met haar mee naar het station en ik bleef staan tot de trein volledig uit mijn zicht verdwenen was, voor ik weer naar huis liep. Toen ik mijn vuisten diep in de zakken van mijn spijkerjas stak, trilde net op dat moment mijn mobiel. Jesse. *Nog geen mail gehad :-)* Toch hulp nodig?

Aan de keukentafel dronken we een glas wijn, iets dat we eigenlijk alleen met kerst deden. Misschien was het wel meer dan een glas, want de fles was leeg toen we om half twee eindelijk de trap opliepen.

Els sliep in mijn bed en ik ging naast mijn moeder slapen, want dat wilde ze graag. Mijn vader bleef beneden, in de voorkamer, met de deuren gesloten. Ik had nog wel iets tegen hem willen zeggen, maar ik durfde niet.

We kleedden ons om en ik zag dat Els en mijn moeder op elkaar leken toen ze naast elkaar voor de spiegel hun tanden stonden te poetsen. Je kon zien dat ze zussen waren.

De badkamer rook naar mint en ik rilde, maar dat was niet van de kou. Ik had een oud T-shirt aan van de tafeltennis waarvan ik in de brugklas lid was, want mijn twee pyjama’s lagen in Zwolle.

Mijn moeder ging op de plek van mijn vader liggen. Het licht op de overloop was nog aan en de deur stond op een kier. Els had ’s middags het bed verschoond. De lakens roken naar wasmiddel en ze voelden fris en koud aan.

Het was stil in huis. De brom van het koelapparaat was het enige geluid in huis. Ergens in de verte blafte een hond en ik hoorde een transporttrein langskomen.

Het geschuif van het dekbed naast me hinderde me. Het duurde erg lang voor ik aan mijn moeders ademhaling dacht te horen dat ze sliep.